

RABBİMDEN İSTEDİM...*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Rabbi'srah lî sadrî, ve yessir lî emrî, va'hlu'l-ukdeten min lisânî, yefkahû kavlı, ve üfevidu emrî ila'llâhi, inna'llâhe basîrun bi'l-ibâd...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لَا يُعْزِبَ اللَّاهِينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ الْبَشَرِ
فَأَعْطَانِيهِمْ

(ع.قط. في الأفراد، ض. عن أنس)

RE. 293/6 (Seeltü rabbî en lâ yuazzibe'l-lâhîne min zürriyyeti'l- beşere, fea'tânîhim.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Râmûzü'l-Ehâdîs isimli hadis kitabının, el-hamdü lillâh *Sin Bâbı*'na gelmiş bulunuyoruz.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Hadis-i şeriflerin okunmasına geçmeden evvel, başta sevgili Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz olmak üzere, cümle enbiyâ ve evliyânın ruhları için, Peygamber Efendimiz'in ashâbının, etbânının ruhları için; ve bu eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hocamızın ve eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan râvilerin ve ulemanın ruhları için; bir de, uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere, bu hadis meclisine teşrif e de n siz kardeşlerimizin cümle geçmişlerinin ruhları için, bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

.....

a. Peygamber SAS Efendimiz'in Şefaati

Peygamber ASS Efendimiz, Enes ibn-i Mâlik RA'ın rivâyet eylediğine göre buyuruyor ki:¹

سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لَا يُعْزَبَ اللَّاهِينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ الْبَشَرِ
فَأَعْطَانِيهِمْ

(ع.قط. فى الأفراد، ض. عن أنس)

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V I, s.111, no:5957; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V II, s.138, no:4101; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.425, no:2906; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd- Duafâ*, c.IV , s.302; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV , s.74; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V II, s.443, no:11954; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.571, no:32006; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.II, s.926, no:1545; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.216, no:12969.

RE. 293/6 (Seeltü rabbî, en lâ yuazzibe'l-lâhîn min zürriyeti'l-beşer) “İnsanoğlu zürriyetinden, Ademoğullarından lâhîlerin azaplanmamasını Mevlâmdan, Rabbimden istedim; (fea'tânîhim) onları azaplandırmamayı Cenâb-ı Mevlâ bana ihsân eyledi, benim bu duamı kabul eyledi.”

Tabii burada lâhî kelimesinin izah edilmesi gerekiyor. Kimleri azaplandırmamayı istemiş Peygamber SAS Efendimiz? Lâhîleri. Lâhî ne demek? Bu lehv, yâni boşuna oyalanan, boş iş yapan, eğlenen kimse demek. Onları azaplandırmamayı istemiş. Bu nedir?

Peygamber SAS Efendimiz'den, ricali güvenilir kimseler olan bir başka senedle Taberânî'den nakledilen bir haberde bildiriliyor ki:²

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي اللَّاهِنِ فَسَكَتَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوِهِ طَافَ فَإِذَا هُوَ بِغُلَامٍ قَدْ وَقَعَ وَهُوَ
يَعْبَثُ بِالأَرْضِ فَنَادَى مُنَادِيهِ أَيُّنَ السَّائِلُ عَنِ اللَّاهِنِ
فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ الأَطْفَالِ
ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ أَغْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ هَذَا مِنَ اللَّاهِنِ

(طب. عن ابن عباس)

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.330, no:11906; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.284, no:1997; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V II, s.441, no:11945; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*Kâne rasûlü'llâh fî ba'dı megâzihi, feseelehû racûlün fekâle*) Savaşların birinde Peygamber SAS Efendimiz'e bir adam gelmiş ve demiş ki: (*Mâ tekûlü fi'l-lâhîn*) “O lâhin, boş vakit, boşuna eğlence gibi işi yapan, ciddî yapmayan, gayr-ı ciddî kimseler hakkında ne dersin yâ Rasûlallah?” demiş.

(*Fesekete rasûlü'llah*) Peygamber SAS Efendimiz sükût buyurmuş. (*Felemmâ feraga min gazvetin*) Savaş bitince, müşrikler yenilmişler, gitmişler; (*tâfe*) savaş meydanını gezmiş Peygamber ASS Efendimiz. (*Feiza hüve bi-gulâmin vakaa ve hüve ya'besü bi'l-ard*) Yere bulanmış bir çocuk görmüş. Yani gulâm diyor, daha böyle henüz büyümemiş bir çocuk. Yere yatmış, demek ki yaralanmış, ölmüş herhalde...”

Onun üzerine bir münâdiye nidâ ettirmiş, (*Fenâdâ münâdîhi: Eyne's-sâili ani'l-lâhîn*) O boş boşuna, eğlence kabilinden şey yapanların durumu nedir diye soran şahıs nerede diye nidâ ettirmiş.”

(*Feakbele'r-racûlü ilâ rasûlü'llah SAS*) “Bunun üzerine o şahıs Peygamber Efendimiz'in yanına gelmiş.”

(*Fenehâ rasûlü'llah SAS an katli'l-etfâl*) Peygamber Efendimiz çocukların harplerde öldürülmesini yasak etmiş. (*Sümme kâle*) Sonra demiş ki: (*Va'llâhu a'lemü bimâ kânû âmilîn*) Yapanların ne yaptığını Allah bilir. (*Hâzâ mine'l-lâhîn*) İşte bu çocuk, o senin sorduğun zümredendir.” demiş.

Savaşta çocukları öldürmek yok. Bizim örfümüzde kadınlara dokunulmaz, çocuklara dokunulmaz, ihtiyaçlara dokunulmaz. Savaş sadece müslümanlara hücum edenlere, müslümanlara silahıyla zarar verenlere, müslümanlara silahıyla zarar verecek olanlara karşı yapılır ve onlara mukabele edilir veya onlarla savaşıılır.

Bu başka bir rivâyet... Bu rivayetten anlaşıldığına göre de mek ki çoluk çocuk, daha akli ermiyor, işin ciddiyetinden habersiz bir kimse. İşte o lâhîler gurubuna girmiş oluyor.

Demek ki, bu hadis-i şerifte de böyle bahsedilen, azaplandırılmamasını istediği kimseler, çocuklar olabilir. Bir rivayette onlar çocuklar olabilir veyahut aptal, şuurunda eksiklik olan kimseler olabilir. Beleh, ebleh kimseler olur, gafil kimseler olur. Veyahut da, günahı kassetmeden gayr-ı ihtiyâri elinden günah sâdır olmuş, çıkmış kimseler olabilir diye üç ihtimali zikretmiş. Çocuklar da ihtimallerden birisi olmak üzere.

Birisi; şuuru tam teşekkül etmemiş bir insan, müslümanlarla mücadele ediyor, hata işliyor.. “Eh, onun günahını Allah affetsin!” diye Peygamber Efendimiz şefkatinden ona dua etmiş olabilir. Veyahut, günahı istemeyerek yapmış, elinde olmadan, tam şuurla değil de böyle bir gaflet anında birden oluvermiş, kasd etmeden oluvermiş, öyle kimsenin affedilmesi olabilir. Unutarak, yanılarak veya gafletle yapılmış günahların sahipleri. Veyahut da çocuklar olabilir diye bildirmiş.

Bu hadis-i şerîf Peygamber SAS Efendimiz'in şefkatinin bir eseri. Yâni şefaât sahibi Peygamber Efendimiz. Müteaddit yerlerde, müteaddit defalar şefaât edecek. Hattâ:³

شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي

(حم.د.ت.ن.ع.حب.طب.ك.هب.ض.عن أنس؛ ط.ه.ت.طب.ك.حل.ض.هب.وابن خزيمة
عن جابر؛ خط. عن ابن عمر؛ قط. خط. عن كعب بن عجرة؛ طب. عن ابن عباس؛ ٩)

RE. 306/3 (*Şefâatî li-ehli'l-kebâiri min ümmetî*)
“Benim şefaâtım, ümmetimin büyük günah işlemişlerine olacak.” diyor. O şefaati var.

İlk şefaati, mahşer yerinde insanların toplanıp da hesabı bekledikleri zaman olacak. Orada insanlar o kadar bıkaçaklar beklemekten, o kadar rahatsız olacaklar, o kadar sıkıntılara düşecekler ki, hesabın başlaması bir nimet olacak onlar için... Kimse de tabii bir şey söylemeğe cesaret edemiyor, son derece müthiş bir gün. Peygamber SAS Efendimiz o zaman şefaât edecek. Ondan sonra, hesap anında şefaât edecek. Ondan sonra, cehenneme girmişleri kurtarmak için şefaât edecek. Çeşit çeşit şefaâtları var...

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.2, s.649, no:4739; Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.625, no:2435; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.213, no:13245; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.14, s.387, no:6468; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.139, no:228; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.1, s.258, no:749; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.6, s.40, no:3284; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.1, s.287, no:310; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.8, s.17, no:15616; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.7, s.261; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.1, s.166, no:236; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.625, no:2436; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.2, s.1441, no:4310; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.14, s.386, no:6467; Hâkim, *Müstedrek*, c.1, s.140, no:231; Tayâlisî, *Müsned*, c.1, s.233, no:1669; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.1, s.287, no:311; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.3, s.201; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.11, s.189, no:11454; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. şefaati var.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sımsıkı sarılan, onun has ümmetinden olan bahtiyarların arasına bizleri de dahil eylesin... Her çeşit şefaatine de nâil ve mazhar eylesin... O Havz-ı Kevser'in başında, Livâü'l- Hamd'i altında cem olan bahtiyarların arasına bizleri de nâil eylesin...

b. Müşriklerin Çocukları

İkinci hadis-i şerîf:⁴

سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يَتَجَاوَزَ لِي عَنْ أَطْفَالِ الْمُشْرِكِينَ
فَتَجَاوَزَ عَنْهُمْ وَأَدْخَلَهُمُ الْجَنَّةَ

(أبو نعيم عن أنس)

RE. 293/7 (*Seeltü rabbî en yetecâveze lî an etfâli'l-müşrikîne, fetecâveze anhüm ve edhilehümü'l-cenneh*)

Bu ikinci hadis-i şerîf de yine çocuklarla ilgili. (*Seeltü rabbî*) “Rabbimden istedim, talep eyledim.” *Seele*, Arapça’da istemek demek. An harfi ceriyle beraber kullanılırsa o zaman sormak demek. (*Seele an şey’in*) bir şeyi sormak demek. Ama an kullanılmazsa, o zaman istemek mânâsına gelir. Onun için kapı kapı dolaşıp da yiyecek, içecek, para pul isteyen kimseye de *sâil* derler, isteyen, yâni dilenci mânâsına.

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV , s.498, no:39411; *Câmiü'l-Ehadis*, c.XIII, s.217, no:12970.

(*Seeltü rabbî*) “Ben Rabbimden istedim.” Neyi istemiş Ce nâb-ı Rasûlüllah SAS? (*Seeltü rabbî en yetecâveze lî*) “Benim hatırım için, benim için affetmesini, günahlarından vazgeçmesini, günahlarından geçmesini istedim Mevlâm’dan...” Kimin günahlarından? (*An etfâli’l-müşrikîn*) “Müşriklerin çocuklarının günahlarını ve onların azaplandırılmasından vazgeçmesini istedim Mevlâ’m dan. (*Fetecâvezü anhüm*) Ve onların azaplandırılmasından Mevlâ’m vaz geçti, (*ve edhilehümü’l-cenneh*) ve onları cennetine dâhil eyledi.”

Demek ki, bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre, müşriklerin çocukları cennete girecek. Bu müşriklerin çocuklarının ne olacağına dair kitaplarda ayrı baplar açılmıştır. Bir kısım demiş ki:

“—Müşriklerin çocukları babaları gibi olacak.” Bir kısım demiş ki:

“—E bunlar çocuktu, suç işlemedi, mükellef de değildi, akılları da yerinde değildi. Ne olur? O zaman ne cennete girer, sàlih bir amel işlememiş ki cennete girsin; ne cehenneme girer, çünkü günah işlememiş ki cehenneme girsin onlar cennetle cehennem arasında A’raf’ta dururlar.” demiş bazı kimseler.

Fakat, en kuvvetli kanaat ve rivâyet bu ki, “Bunlar cennete girecekler. Peygamber Efendimiz’in şu şefaatiyle, şu şefkatiyle bunlar da cennete girecekler, cennet ehlinin hizmetçileri olacaklar. Onlara ikramda bulunan kimseler olacaklar.” diye rivâyet edilmiş. Uzun izahatın hulâsası budur.

İşte ulemânın ekseriyetinin kanaati, bu hadis-i şerifte de bildirdiği üzere, babaları müşrik olan, kâfir olan çocuklar da cennete girecekler. Tabii çocukken ölüyor, daha mükellef olmamış oluyor; onlar da cennete girecekler, cennet ehline hizmet edecekler.

Burada da, ilk hadis-i şerifte de olduğu gibi, Peygamber SAS Efendimiz'in şefkati zahir oluyor. Peygamber Efendimiz İslâm'ı tebliğ etmek için Taif'e gitti. Mekke'dekiler çok inat edince, çok zorluklar gösterince İslâm'ı orada yayayım diye Taif'e gitti. Taifliler o kadar kötü bir şekilde karşıladılar ki, şehre sokmadılar ve çocuklarına taşıttırdılar Rasûlüllah SAS Efendimiz'i. Hatta taşlar isabet etti bazı yerlerine Peygamber SAS Efendimiz'in, döndü, arkasından takip ettiler. Nihayet bir bağ evine girdi de, orada şey yaptı. O zaman Cebrâil AS gelip diyor ki:

“—Yâ Rasûlüllah! Emir buyur, şu şehrin altını üstüne getireyim.”

Diyor ki:

“—Onlar bilmiyorlar...”

Yâni, râzı olmuyor Rasûlüllah SAS Efendimiz. Halbuki biz olsak o kızgınlık anında, ter içinde, hakarete mâruz kalmış, taşlanmış bir insan olarak ne yapmazdık. Yâni ne kadar büyük ki Rasûlüllah SAS Efendimiz.

“—Onlar bilmiyorlar. Onlar benim kadr ü kıymetimi, hak peygamber olduğumu anlamadıkları için yapıyorlar, yok, yapma! ” diye, kendisi müsaade etmemiş.

Tabii, o nesil öyle oldu ama, ondan sonraki neslin hepsi müslüman oldu. Onların çocukları, o Taif’te Rasûlüllah SAS Efendimiz’i taşıyanların çocukları, belki kendileri... Onlar o zaman çocuklardı, sonradan müslüman oldular.

Rasûlüllah Efendimiz böyle işte... Herkese karşı şefkatli, herkese karşı merhametli, müşriklerin çocuklarını düşünen, gafletle günah işleyenleri, zekâsında noksanlık olanları düşünen, fırsat buldukça insanlara şefaath eden, onların hayırlara erme sını Mevlâsından dileyen, şefkatli bir peygamber.

Onun için, Tevbe Sûresi’nin son ayet-i kerimesinde buyruluyor ki:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَّحِيمٌ

(التوبة: ١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm*) “Sizin içinizden, sizin gibi beşer olan bir peygamber size geldi, bir elçi size geldi; Allah elçisi, Rasûlüllah geldi. (*Azîzün aleyhi mâ anittüm*) Sizi üzen, sıkan şeyler ona çok zor gelir, ağır gelir. Yâni, sizin sıkıntıya düşmenizi, üzüntüye düşmenizi hiç istemez. (*Harîsun aleyküm*)

Size karşı harîstir. Yâni, sizi korumak, sizi kollamak, sizi iyiliklere erdirmek hususunda böyle içi titrer. (*Bi’l-mü’minîne raûfün rahîm*) Mü’minlere karşı çok yumuşak kalpli, kalbi çok re’fetli ve merhametlidir.” (Tevbe, 9/128) diye methediyor Rasûlüllah Efendimiz’i. Ayet-i kerime methediyor, Allah-u Teâlâ Hazretleri methediyor.

Raûf ve Rahîm sıfatları Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kendi Esmâ-i Hüsnâ'sından. Esmâ-i Hüsnâ'sına ait sıfatları Kur'an-ı Kerim'inde kendi Rasûlüne veriyor. Raûf ne demek? Re'fetli, kalbi çok yumuşak demek, mübâlağa sîgasıyla. Rahîm ne demek? Merhameti çok fazla demek.

Son derece şefkatli ve merhametliydi Rasûlüllah SAS Efendimiz. Ufuktan bir kırmızı bulut belirse, benzi sapsarı kesilirdi. Eski ümmetlerin helâk olduğuna dair ayet-i kerimeler indi. Eski ümmetlerden kimisi böyle bir bulut gördüler uzaktan böyle... Hah bize yağmur yağdıracak bulut geliyor diye se vindiler ama, (*rîhun fîhâ azâbün elîm*) o bir rüzgarla beraber geliyordu ki, içinde feci bir azap da vardı. Onlar helâk oldular o şeylerle. "Acaba benim ümmetimin yaptığı suçlar ve günahlardan dolayı azap mı geliyor?" diye benzi sararıp soluverirdi o bulutu gördüğü zaman, şefkatinden, sevgisinden dolayı.

Rasûlüllah'ın sevgisini, evsafını tam olarak anlatmağa gücümüz yetmez. İşte bu şeylerde bu kadarcıkla iktifâ edelim.

c. Ashâb-ı Kiram Yıldızlar Gibidir

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdular:⁵

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.310, no:3400; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkih*, c.II, s.18, no:460; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.200; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.383, no:4507; Zehebî, *Mîzânü'l-İtidal*, c.II, s.102; Nizâmü'l-Mülk, *Meclisân-ı Emâlî*, c.I, s.52, no:21; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.181, no:917; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.219, no:12974.

سَأَلْتُ رَبِّي فِيمَا يَخْتَلِفُ فِيهِ أَصْحَابِي مِنْ بَعْدِي
فَأَوْحَى إِلَيَّ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ أَصْحَابَكَ عِنْدِي بِمَنْزِلَةِ
النُّجُومِ فِي السَّمَاءِ بَعْضُهَا أَضْوَأُ مِنْ بَعْضٍ فَمَنْ
أَخَذَ بِشَيْءٍ مِمَّا هُمْ عَلَيْهِ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ فَهُمْ عِنْدِي
عَلَى هُدًى

(أبو نصر وقال غريب والديلمي، ونظام الملك في أماله، والرافعي عن عمر؛ وفيه عبد الرحمن

زيد العمى عن أبيه ضعيفان)

RE. 293/8 (*Seeltü rabbî, fîmâ yahtelifü fîhi ashâbî min ba'dî*) “Rabbimden istedim ki benim ashabım, benden sonra hangi konularda ihtilaf ettilerse, o ihtilaf ettiği konuları Allah-u Teâlâ hoş görsün, affeylesin diye, ashabımın ihtilafı konusunda onun lütf u keremini talep eyledim. (*Feevhâ ileyye*) Allah-u Teâlâ Hazretleri bana vahyeyledi ki:

(*Yâ muhammed!*) ‘Ey Muhammed! (*Inne ashâbeke indî bi- menzileti'n-nücûmi*) Senin ashâbın benim katımda, benim indimde yıldızlar gibidir. (*Fi's-semâi*) Gökteki yıldızlar gibidir. (*Ba'dühâ adveü min ba'd*) Bunların bir kısmı bir kısmından daha nurlu, daha parlak olur ya gökteki yıldızların; kimisinin çoktur ışığı, kimisinin azdır. Senin ashabın da o gökteki birbirinden farklı farklı nurlulukta olan, pırıltıda olan yıldızlar gibidir. (*Femen ehaze bi-şey'in*

mimmâ hüm aleyhi min ihtilâfihim fehüve indî ale'l-hüdâ) Kim onların ihtilaflarından, ihtilaf etmiş oldukları, seçmiş oldukları kanaatlerden bir şeye yapışırsa, hangisinin hangi kanaatine yapışırsa yapışsın, hangi kanaatine taraftar olursa olsun, hangisinin peşinden giderse gitsin, o benim nazarımda hidayet üzeredir.”

Rasûlüllah SAS Efendimiz'in ashabının hangisinin sözüne, kanaatine sahip olursa insan, temessük ederse, onun eteğini tutarsa, onun izini takip ederse, hepsi hidayettir. Hiç birisi yanlış değildir.

Nitekim başka bir hadis-i şerifte, Peygamber ASS Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilir:⁶

أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيِّهِمْ إِقْتَدَيْتُمْ إِهْتَدَيْتُمْ

(ق. والديلمى عن ابن عباس؛ عبد بن حميد عن ابن عمر)

(*Ashâbî ke'n-nücûm*) “Benim ashabım yıldızlar gibidir. (*Bi- eyyihim iktedeytüm ihdeteytüm*) Onlardan hangisine iktida ederseniz, uyarsanız hidayet bulursunuz.”

Nasıl, gökte hani yıldızlar vardır. Eskiden gemiciler filan yönlerini –bulut olmadığı zaman– gökyüzüne bakıp yıldızlardan tesbit ederlerdi. Ashâb-ı Kirâm da öyledir. Onlara bakın sırât-ı müstakîmi bulun! Hangisine uyarsa insan, doğru yolu bulur.

⁶ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.137, no:594; Câbir RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.1, s.147, no:381; *Hulâsatü'l-Bedri'l-Münîr*, c.2, s.431, no: 2868

Tabii, Ashàb-ı Kirâm hakkında bu çok büyük bir lütuftur. Ashàb-ı Kirâm'ın derecesine hiç bir kimse erişemez. Allah'ın ne kadar yüksek kulu olursa olsun, ne kadar ileri seviyede velîsi olursa olsun, Peygamber SAS Efendimiz'in ashâbının derecesine yetişemez. Neden? Rasûlüllah'ı gördü o... Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sohbetinde azıcık da olsa, çok kısa bir müddet de olsa bulundu. O şerefi bir daha hiç bir şeyle elde etmek mümkün değil. Onun için, Ashàb-ı Kirâm'ın derecesi, mukayese edilemeyecek kadar her şeyden daha yüksektir.

Rasûlüllah SAS Efendimiz'in ümmeti olmak da öyle. Eski peygamberlerin hepsi, “Ah keşke o ahir zaman peygamberine ümmet olsaydık.” diye temennî etmişlerdir. Çünkü medhi kendilerine geliyordu. Hatta Adem AS bile, Arş-ı A'lâ'da bakmış; ki:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ .

(*Lâ ilâhe illa'llâh, muhammedün rasûlü'llâh*) yazıyor. demiş

“—Yâ Rabbi! *Lâ ilâhe illa'llâh* senin ismin, senden başka mâbud olmadığını bildiriyor. Bu Muhammed kim?” demiş ki:

“—O, senin zürriyetinden gelecek ahir zaman peygamberidir. ” diye bildirmiş.

Bütün peygamberler, Peygamber SAS Efendimiz gelirse ona itaat etmek ve ona yardım etmek hususunda tenbihatta bulunmuşlardır kendi ümmetlerine:

“—Öyle bir peygamber sizin zamanınızda çıkarsa, ona uyun, tâbî olun!” diye.

Kur’an-ı Kerim ayetleriyle sabit. El-hamdü lillâh, eş-şükrü lillâh, o şânı yüce Peygamberin ümmetiyiz. Ona ümmet olmanın kadr ü kıymetini, şerefini bilip, ona göre vakarımızı, haysiyetimizi takınıp, onun sünnetine sımsıkı sarılıp, ona ümmetliğin icabını yapmayı, Allah bize nasib eylesin...

d. Hazret-i Ali Hakkında Duası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

سَأَلْتُ اللَّهَ يَا عَلِيُّ فِيكَ خَمْسًا فَمَنْعَنِي وَاحِدَةً
وَأَعْطَانِي أَرْبَعًا سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَجْمَعَ عَلَيْكَ أُمَّتِي
فَأَبَى عَلَيَّ وَأَعْطَانِي فِيكَ أَنْ أَوَّلَ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ
الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَأَنْتَ مَعِيَ مَعَكَ لِوَاءُ
الْحَمْدِ وَأَنْتَ تَحْمِلُهُ بَيْنَ يَدَيَّ تَسْبِقُ بِهِ الْأَوَّلِينَ
وَالْآخِرِينَ وَأَعْطَانِي أَنَّكَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدِي

RE. 293/9 (*Seeltu’llàhe yâ aliyyü fîke hamsen, femeneanî vâhideten, ve a’tânî erbaâ.*) “Ya Ali, senin hakkında Allah’d an be ş şey istedim. Birini kabul etmedi, dördünü verdi.”

⁷ Hatîb-i Bağdâdî, *Tarih-i Bağdad*, c.IV , s.338, no: 216; Hz. Ali RA’dan. *Kenzü’l-Ummal*, c.XI, s.625, no:33047; *Camîü’l-Ehadis*, c.XIII, s.214, no:12961.

Şimdi burada hep görülüyor ki, Peygamber Efendimiz Allah -u Teâlâ Hazretleri'nden bir şeyler istiyor. Deminden beri okuduğumuz hadis-i şeriflerden anlaşılıyor ki, dua etmiş hep.

Gıyabında başkaları için dua ediyor Peygamber SAS Efendimiz.

Biz biliyoruz ki, bir müslüman, gıyabında başka bir müslüman kardeşi için dua ederse o duası makbuldür. Siz Ahmed'e dua edin, Ahmed size dua etsin, ötekisi Veli'ye dua etsin, ötekisi Ali'ye d ua etsin... Kendisine değil de başkasına dua ettiği zaman insan, muhabbetin işte bir semeresi bu, muhabbetin neticesi, faydası. Allah o duayı reddetmiyor.

Onun için, birbirinize dua edin! Bak Peygamber SAS Efendimiz kimlere dua etmiş, müşriklerin çocuklarına varıncaya kadar. Tabii onun duası reddolur mu? El-hamdü lillâh, reddolunmaz.

“Yâ Ali!” diyor bu hadis-i şerifte. “Senin için Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden istedim (*hamsen*) beş şey istedim senin için; (*femeneanî vâhideten*) bir tanesini bana vermedi. İstedğim beş şeyden bir tanesini kabul eylemedi Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*ve a'tânî erbaan*) dört tanesini verdi. Beş şey istedim, bir tanesi hariç dört tanesini Allah-u Teâlâ Hazretleri ihsân eyledi.”

(*Seeltu'llâhe en yecmaa aleyke ümmetî, feebâ*)
“İstedim ki Allah-u Teâlâ Hazretleri senin üzerinde ümmetimi toplansın. Yâni, ümmetimin hepsi sana tâbî olsunlar; kabul etmedi.”

Demek ki ihtilaf olacak... Demek ki, Rasûlüllah'ın damadı olduğu halde, kızıyla evli olduğu halde, amcasının çocuğu olduğu halde; küçük yaştan beri İslâm içinde yetişmiş, büyümüş olduğu halde, cennetle müjdelenmiş olduğu halde, Allah'ın arslanı adını aldığı halde; Rasûlüllah'ın hayır dualarına her zaman mazhar olmuş olduğu halde; Allah'ı sevdiği, Allah'ın da onu sevdiği hadis-i şeriflerde bildirilmiş olduğu halde, ümmetin bir kısmı ona uymayacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hikmeti...

Rasûlüne de uymadı ya bazıları... Peygamber SAS Efendimiz'e de bazıları uymadılar. Mecnun diyenler çıktı, şair diyenler çıktı. Akşam bir şeyler öğreniyor da, sabah başkasına söylüyor diyenler çıktı.. Eski masalları, efsaneleri anlatıyor diyenler çıktı... Çeşit çeşit... Kavlen ve fiilen ezâ edici insanlar çıktı.

Hayber gazasında... Hayber fethedilecek, Hayber'de yahud iler var. Sarp bir kale, kolay kolay alınacak bir şey değil. Ama Hayber yahudileri de hıyanet etmişler Rasûlüllah'a, müslümanlara çok şeyler yapıyorlar, düşmanları kışkırtıyorlar... Gitmiş İslâm ordusu, orayı fethetmesi lâzım. Askerleriyle hareket başlamış. Demiş ki Rasûlüllah SAS Efendimiz:

“—Yarın ben bu ordunun bayrağını öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah o kimseyi sever, o da Allah'ı sever.”

Hazret-i Ömer RA diyor ki:

“—O kadar istedim ki o bayrak bana verilsin.” diye o gece. Herkes heves etmiş. Çünkü methediyor Rasûlüllah Efendimiz:

“—Öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah o kimseyi sever, o Allah’ı sever.”

E bu bahtiyar ben olayım diye hepsi istemiş gönlünden. “Ömrümde hiç o kadar bir şeyin peşine düşmemiştim, o kadar candan istememiştim.” diyor Hazret-i Ömer RA.

Ertesi gün olmuş. Herkes şöyle boynunu kaldırıyor ki, “Acaba Rasûlüllah beni görür de, hadi al şu bayrağı mı der?” diye. Hiç birisine vermemiş. Sonra:

“—Ali nerede?” diye sormuş. Demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah, gözü ağrıyor.”

Bir göz ağrısı vermiş Allah, orada değil Hazret-i Ali Efendimiz.

“—Çağırın bana!” demiş, çağırmışlar.

Mübarek eliyle şöyle gözlerine meshetmiş, gözünün ağrısı anda geçmiş. Ondan sonra da bayrağı vermiş. İşte Hayber kalesinin o kahramanı. O *Esedu’llahi’l-Gâlib Aliyy-i’bni Ebî Tâ lib* RA... Allah şefaatine mazhar etsin... İşte onun eliyle fetholdü.

Şimdi bu Hazret-i Ali Efendimiz’e herkes birleşip de tâbi olmadılar. Onu istemiş ama, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin hikme ti sonsuz, o kabul olmamış.

(*Ve a'tânî fîke*) Şimdi verdiği dört şey, kabul olduğu dört şe yin anlatılmasına geliyor: (*Enne evvele men tenşakku anhu'l-ardu yevme'l-kıyâmeti ene, ve ente maî meake*) Kıyamet koştığı zaman, insanlar kabirlerinden kalktıkları zaman ilk kim kalkacak? (*Enne evvele men tenşakku anhu'l-ardu*) “Yerin kendisi çıksın diye açıldığı ilk şahıs kıyamet gününde benim, sen de benimle beraber olacaksın.” diyor.

Şerefinden dolayı, öncelikle Rasûlüllah SAS Efendimiz kalkacak. Yâni, ilk defa kabirden ba's olunacak şahıs kim? Rasûlüllah SAS Efendimiz. “Yâ Ali! Sen de benimle berabersin.” diyor. “Ben kalkacağım, (*ve ente maî*) sen de benimle beraber olacaksın.” Bunu ihsân etmiş.

Bir şeyini daha söyleyeyim: Peygamber SAS Efendimiz ashabıyla Mekke-i Mükerrreme'den Medine'ye geldiği zaman, Medine'nin Ensarı ile Mekke-i Mükerrreme'nin Muhacirlerini kardeş etti. “Sen şunun kardeşi ol, sen şununla kardeş ol, sen şununla kardeş ol.” Diye, bir ensarı bir muhacir ile kardeş etti. Çift çift hepsi kardeş oldular. Ve o kadar tatlı bir şekilde kardeş oldular ki, mallarını al yarısını sana vereyim filan diye, tarlalarını bölüşmek tarzında, o kadar büyük kardeşlik yaptılar. Ondan sonra, o mal ile ilgili hususları kaldırdı Rasûlüllah Efendimiz. Bir müddet böyle rahat edip de yerleştikten sonra, onu kaldırdı.

Şimdi herkes kardeş oldu, kaldı Hazret-i Ali Efendimiz kenarda tek. Herkes kardeş oldu birbirleriyle, ikişer ikişer oldular...

“—Sen de benimle kardeşsin!” dedi Hazret-i Ali Efendimiz’e Rasûlüllah SAS Efendimiz.

Kendisinin hem damadı, hem amcazâdesi, hem de kardeşliğe seçti.

İlk kıyamet gününde defa işte kalkacak olan Rasûlüllah SAS Efendimiz, yanında da Hazret-i Ali Efendimiz olacak.

(*Meake livâü’l-hamdi ve ente tahmilühû beyne yedeyye*) Rasûlüllah SAS Efendimiz’in mahşer yerinde *Livâü’l-Hamd*’i olacak kıyamet gününde. Yâni Hamd Bayrağı olacak. Livâ, bayrak demek, sancak demek. Hamd Sancağı, *Livâü’l-Hamd* sancağı olacak Rasûlüllah SAS Efendimiz’in. Böyle düşünün milyarlarca, daha büyük rakamlarca insanın hepsi mahşer yerinde cem olmuş. Herkesin bayraklarıyla grup grup gelecek ümmetler. Peygamber SAS Efendimiz’in de *Livâü’l-Hamd*’i olacak. Onu kim taşıyacak? (*Ve ente tahmilühû beyne yedeyye*) “Benim önümde sen taşıyacaksın yâ Ali o bayrağı.” Sancaktarı yâni.

(*Tesbiku bihi’l-evvelîne ve’l-âhirîn*) “Bu şerefle sen gelmiş geçmiş insanların hepsinin önüne geçeceksin. O *Livâü’l-Hamd*’i taşımak şerefiyle o fırsattan istifade gelmişlerin, geçmişlerin, geleceklerin hepsinin önüne geçeceksin, hepsinden ileriye çıkacaksın.”

(*Ve a’tânî enneke veliyyü’l-mü’minîn*) “Ve sen, benden sonra mü’minlerin velîsi olacaksın. Yâni, müslümanların işlerini gördükleri, kendisinden yardım talep ettikleri kimse olacaksın, onların yardımcısı olacaksın.”

Peygamber SAS Efendimiz bir başka hadis-i şerîfinde buyurmuş ki... Ahmed ibn-i Hanbel'in Müsned'inde geçiyor, el- Berâ ibn-i Âzib RA'dan rivâyet edilmiş:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ

(حم. ه. عن البراء؛ حم. عن بريدة؛ حم. طب. والضياء عن زيد بن أرقم)

(*Men küntü mevlâhu, fealiyyün mevlâhu*) “Ben kimin mevlâsıysam, anlaşmalısıysam, dostuysam, efendisiysem; onun bir ihtiyacı olduğu zaman, onun namına bana müracaat edin diye kimi himayeme almışsam, Ali de onun mevlâsıdır.” demiş. “Ben kimin mevlâsıysam, Ali de onun mevlâsıdır.” diye hadis-i şerifte buyurmuş.

Bir de ayet-i kerimeyi naklediyor müellif merhum:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا

(البقرة)

(*Allâhu veliyyü'llezîne âmenû*) “Allah iman edenlerin mevlâsıdır. Yâni onun dostudur, yardımcısıdır, destekçisidir, hâmîsidir.” (Bakara, 2/257)

وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ

(محمد)

(*Ve enne'l-kâfirîne lâ mevlâ lehüm*) “Kâfirlere gelince, onların hiç hamisi, hiç bir yardımcısı yoktur.” (Muhammed, 47/11) diye ayet-i kerimede bildiriliyor.

İşte bu ayet-i kerimenin de sebab-i nüzûlü hakkında denilmiş ki:

أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ لِعَلِيِّ لَسْتُ مَوْلَايَ إِنَّمَا
مَوْلَايَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ

(*Enne üsâmete kâle li-aliyyin*) Üsame isimli sahabi RA demiş ki Hazret-i Ali Efendimiz'e: (*Leste mevlâye*) “Sen benim mevlâm değilsin! (*Innemâ mevlâye rasûl’üllâh SAS*) Benim mevlâm sadece Rasûlüllah SAS’dır.” demiş.

(*Fekâle aleyhi’s-selâm*) Bunun üzerine Peygamber Efendimiz de demiş ki: (*Men küntü mevlâhu, fealiyyün mevlâhu*) “Ben kimin mevlâsıysam, Ali de onun mevlâsıdır.” Yâni, “Benimle onun arasında bir fark yok!” mânâsına söylemiş.

“İşte sen mü’minlerin velisi ol, mevlâsı ol diye istemiştin; Allah-u Teâlâ Hazretleri onu da bana ihsân eyledi.” diye buyurmuş.

Hazret-i Ali Efendimiz’in fazâili hakkında varid olmuş bir hadis-i şerif olmuş oluyor bu. Hazret-i Ali Efendimiz’in şecaati bir kere çok meşhurdur mâlûm. O şecaatinden, kahramanlığından, savaşlardaki cesaretinden dolayı, *Esedu’llâh* adını almış. *Esed*, Arapçada aslan demek. *Esedu’llâh*, Allah’ın aslanı. Aslan gibi demek ki... Savaş meydanına çıktı mı, kimseden korkmuyor.

Bir keresinde kâfirin birisi çıkmış... Demek ki boylu poslu, güçlü kuvvetli, pazulu bir kimse.

“Var mı benimle çarpışacak?” diye, kiminle çarpıştıysa alt etmiş. Ondan sonra herkes tabii çekinmiş. Kim bilir iki metre miydi boyu, daha güçlü kuvvetli bir şey mi? Hazret-i Ali Efendimiz çıkmış, haklayıvermiş onu. Yâni, öyle savaş tekniği bakımından, düşmanla harb etmek bakımından, fevkalâde güçlü kuvvetli bir kimseymiş Hayber’de de kahramanlıkları mâlûm.

لَا فَتَىٰ إِلَّا عَلِيٌّ لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ

(*Lâ fetâ illâ alî, lâ seyfe illâ zü'l-fakar*) [Hz. Ali’den başka yiğit yok, Zülfikâr’dan başka kılıç yok!] diye de bir söz var.

Sonra, cömertliği meşhur... Kendisi muhtaçken, evinde yiyecek yokken el açıklığı, cömertliği, ziyafet vermesi, yemek yedirmesiyle tanınmış Hazret-i Ali Efendimiz.

Sonra ilmiyle meşhur. O kadar ilmi ilerlemiş ki, Peygamber SAS Efendimiz:⁸

⁸ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.XI, s.65, no:11061; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, V, s.124, no:1415; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IX, s.148, no:14670; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.794; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.190; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.130; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.348, no:2186; Cürçânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.65, no:7; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIV, s.379; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.138, no:4639; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.44, no:106; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.377, no:887; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.44, no:108; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.614, no:32978, 32979; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.203, no:618; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.V II, s.36, no:5741, 5742.

أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا

(عق. عد. طب. ك. عن ابن عباس؛ عد. ك. عن جابر)

(*Ene medinetü'l-ilmî, ve aliyyin bâbühâ*) “Ben ilim şehriyim, Ali de onun kapısıdır.” buyurmuş.

Fevkalâde güzel sözleri var. Bu sözlerden bir tanesini geçtiğimiz derslerde nakletmiş idik. 20. Yüzyıl’da dahi duvaraaltın yaldızla yazılacak, alimlerin alkışlayacağı, güzel, hikmetli sözleri var. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin ihsânı işte.

e. Hz. Ebû Bekr’in Üstün Oluşu

Hazret-i Ali Efendimiz’in bizzat kendisinden rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz ona hitaben demiş ki:⁹

سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُقَدِّمَكَ ثَلَاثًا فَأَبَى عَلَيَّ
إِلَّا تَقْدِيمَ أَبِي بَكْرٍ قَالَهُ لِعَلِيٍّ

(خط. كر. عن علي)

(*Seeltu’llahe azze ve celle en yukaddimeke selâsen*) “Allah-u Azze ve Celle Hazretleri’nden seni öne geçirmesini, hepsinin, herkesin önüne geçirmesini taleb eyledim, üç defa istedim...” Hazret-i Ali’yi en öne geçirmesini istemiş Rasûlüllah Efendimiz.

⁹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.213, no:5921; İbn-i Asâkir, *Târih- i Dimâşk*, c.XLV , s.322; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.558, no:32637; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIII, s.213, no:12958.

(*Feebâ aleyye*) “Benim bu talebime icabet buyurmadı, kabul eylemedi Allah-u Teâlâ Hazretleri. (*İllâ takdîme ebî bekrin*) Hazret-i Ebû Bekr’i takdim eyledi, Ebû Bekr’i öne geçirdi.”

Ebû Bekr-i Sıddîk RA’ı öne geçirmiş. Demek ki Peygamber Efendimiz onu istemiş ama, onun için dua etmiş ama... Ebû Bekr-i Sıddîk’i de tabii çok seviyor, Aşere-i Mübeşşere’den, o nd an sonra kayınpederi durumunda... Çünkü kızıyla evlenmiş, hicrette yol arkadaşı, malının hepsini Rasûlüllah’ın hizmetine ihsân edivermiş. Gözü yaşlı, zarif, edib bir zât-ı muhterem Ebû Bekr-i Sıddîk. Fevkalâde zarif bir kimse... “İlk önce o olacak.” diye Allah- u Teâlâ Hazretleri öyle takdir buyurmuş. El-hamdü lillâh!

Tarikatların çoğu Hazret-i Ali Efendimiz’e kadar gider. Meselâ bu geçmiş zamanlardaki Kadirîlik, Rufâîlik, şunlar bunlar... bir sürü tarikatlar var ya, onların hepsi, kökü, böyle zincir tutulursa, geriye doğru gidilirse, Hazret-i Ali Efendimiz’e gider, hepsi ona bağlıdır.

Nakşî tarikatı, Tarikat-ı Nakşibendiyye o Ebû Bekr-i Sıddîk RA’a bağlıdır. Onun üç silsilesi vardır. Bir tanesi Ebû Bekr-i Sıddîk’a gider, bir tanesi Hazret-i Ali Efendimiz’e bağlanır. Y âni, iki taraftan da şey yapmış.

Ebû Bekr-i Sıddîk RA’ın menâkıbı, onun fadâili, onun zarafeti üzerine çok şey söylemek mümkün. Bizim ümmet-i Muhammed’in alimlerinin kanaatine göre, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin takdiri ile hilafete sırayla kimler geçmişse, ahabın fazilet sırası odur. İlk önce Ebû Bekr-i

Sıddîk halife olmuş. O halde, Ebû Bekr-i Sıddîk en faziletlidir. Ondan sonra Hazret-i Ömer, ondan sonra Hazret-i Osman, ondan sonra Hazret-i Ali'dir diye, bu sıra iledir derler.

Ebû Bekr-i Sıddîk (*efdalü'l-halki ale't-tahkîk*) Yâni peygamberlerden sonra halkın en üstünüdür. Gerçekte bu böyledir diye rivâyet edilmiş ve kabul edilmiştir.

Ebû Bekr-i Sıddîk çok az uyurmuş geceleri. Gelirmiş yatsı namazından sonra biraz hane halkıyla meşgul olurmuş, ondan sonra sabahlara kadar ibadet ve taat ile iştilal edermiş.

Sıddîk lakabını almasının sebebi de Mir'ac olduğu zaman, Peygamber ASS Efendimiz Mi'rac'ını bildirince müşrikler:

“—Allah Allah yâni Kudüs'e kadar gittin buradan bir gecede, oradan da semâlara mı çıktın?” demişler, inanmamışlar tabii.

Halbuki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kudreti her şeyi yapmağa kadir. Bak bugün biniyorsun bir vasıtaya, ta nerelere gidiyorsun. Göklere gidiyor adamlar, ondan sonra tekrar vasıtayla geri geliyor. Bu günün tekniğiyle bu oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, kâinâtı yaratmış, kâinâtın sahibi, maliki, yüce, kudret-i külliye sahibi. Her şeye kâdir, her şeye muktedir olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, kulunu bir gecede Mekke- i Mükerrime'den, Hicaz'dan Filistin'e, Kudüs'e getirmekten aciz olur mu? Hâşâ sümme hâşâ! Göklere çıkarmaktan, dergâh-ı izzete celbetmekten aciz olur mu?

Olmaz ama kabul etmemiş müşrikler. Kabul etmeyince, bir tanesi yolda giderken Ebû Bekir RA'ın yolunu kesmiş, demiş ki:

“—Şu arkadaşının söylediğine bak, ne söyledi? Şimdiye kadar söyledikleri neyse ne, bugün bir şey söyledi ki, artık güya Kudüs 'e kadar gitmiş, oradan da semâlara yükselmiş, Mi'rac eylemiş diye bize bildirdi.”

“—O öyle hakikaten söyledi mi?” demiş Ebû Bekr-i Sıddîk.

“—Evet söyledi.”

“—O öyle söylediye doğrudur.” demiş.

Yâni, “Sen uydurmuyorsan, o hakikaten söylediye, rivayetin sahihse, doğrudur.” diyor.

Daha görmedi Rasûlüllah SAS Efendimiz'i ama soruyor,

“—Hakikaten söyledi mi?”

“—Söyledi.”

“—O söylediye doğrudur.” diyor.

İşte oradan Sıddîk lakabını alıyor.

Yâni tasdikte, doğrulamakta en ileri mertebede olan bir kimse. Arkadaşlıkta, sıdk u sadâkatte en ileri mertebede olan bir zât-ı muhterem. Son derece kibar, son derece zarif gönül sahibi bir kimse imiş, asil bir kimse imiş Ebû Bekr-i Sıddîk. Tabii çok zengin bir kimseymiş. Bütün malını Rasûlüllah SAS'in hizmetine vermiş. Diyor ki:

“—Ebû Bekr'in malının bana fayda verdiği kadar, hiç bir mal bana fayda vermedi.”

Mâlûm mağaraya girdikleri zaman hicret esnasında, bütün delikleri elbisesini yırtıp yırtıp tıkamış paçavrayla da, bir delik kalmış. Rasûlüllah Efendimiz sıcakta yorulduktan sonra uyumuş, dizinde yatıyor Ebû Bekr-i Sıddîk'in. Bir delik kalmış. Acaba şuradan bir yılan çıkar mı, bir şey olur mu diye deliğe de topuğunu dayamış. Topuğunu dayadığı yerden yılan oradan ısırılmış topuğunu. Fakat çekmiyor Rasûlüllah'a zarar gelmesin diye. Çekmemiş, topuğu orada. Fakat gözünden yaş boşanmış, damlamış Rasûlüllah SAS Efendimiz'in yüzüne. O uyanmış.

Böyle de fedâkâr, böyle de sevgisi has halis bir kimse. Allah-u Teâlâ Hazretleri şefaatlerine nail etsin... Onların, o sâlih, gönlü makbul kullarının, Ashâb-ı Kirâm'ın yolundan bizleri ayırmasın...

Bir de duası var Ebû Bekr-i Sıddîk RA'ın meşhur. Diyor ki:

“—Yâ Rabbi! Cehenneme sok beni, vücudumu da cehennemde o kadar büyüt ki, başka kimseye yer kalmasın. Yâni, hepsi kurtulsun da tek ben yanayım!” diye.

Öyle de bir fedâkârlığı olan kimse. Bu da nakledilir.

f. Benimle Evlenen Cennetlik Olsun!

Abdullah ibn-i Amr RA'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ إِلَى أَحَدٍ مِنْ أُمَّتِي وَلَا
يَتَزَوَّجَ إِلَيَّ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي إِلَّا كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ
فَأَعْطَانِي ذَلِكَ

(ك. عن عبد الله بن أبي أوفى؛ طس. كر. وابن النجار عن ابن عمرو)

RE. 294/1 (*Seeltü rabbî azze ve celle en lâ etezevvece ilâ ehadin min ümmetî, ve lâ etezevvece ileyye ehadün min ümmetî, illâ maiye fi'l-cenneti, fea'tânî zâlik.*)

“Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden istedim ki: ‘Ümmetimden bir kimseyle evlenmeyeyim, evlilik bağı kurmayayım veya ümmetimden bir kimse benimle bir evlilik bağı kurmasın, o kuran şahıs ille, muhakkak cennetlik olsun!’ diye istedim. Yâni, ‘Kim böyle bir evlenme münasebetiyle benimle bir bağlantı tesis ederse, o cennetlik olsun!’ diye talep eyledim, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu talebimi kabul eyledi.

¹⁰ Hakim, *Müstedrek*, c.III, s.148, no:4667; Abdullah ibn-i Ebi Evfâ RA'dan. Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV , s.150, no:3844; İbn-i Asakir, *Tarih-i*

Dimaşk, c.LXV II, s.21; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XII, s.99, no:34173; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIII, s.216, no:12967.

Bu, şerhte izah edildiğine göre, tezevvece *bi* ile kullanılır. *Ilâ* dediğine göre, demek ki başka bir nokta vardır diye izah etmiş müellif. Diyor ki: “Rasûlüllah ile evlenmiş zevcât-ı tâhirât için de cârîdir bu hüküm, Rasûlüllah’ın evlâdı ile evlenmiş, evlâd-ı Rasûlden kimselerle evlenmiş kimseler için de cârîdir.” diyor.

“Demek ki, Peygamber Efendimiz’in sülâle-i tahiresine bağlanıvermiş bir kimse, onlarla evlilik kurmuş bir kimse de bu duaya dahildir.” diye şerhte açıklamasını yapıyor.

İbn-i Abbas RA’dan da şöyle rivâyet edilmiş ki:¹¹

سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لَا أُزَوِّجَ إِلَّا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

وَلَا أُتَزَوَّجَ إِلَّا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

(الشيرازى فى الألقاب عن ابن عباس)

RE. 294/2 (*Seeltü rabbî en lâ üzevvice illâ min ehli’l-cenneh, ve lâ etezevvece illâ min ehli’l-cenneh.*)

“Rabbim Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden diledim ki: Ben ancak cennet ehliyle evleneyim ve benimle ancak cennet ehli evlensin.”

¹¹ *Camiü’l-Ehadis*, c.XIII, s.216, no:12968.

Bu da ayın kapıya çıkıyor. Yâni, Allah zaten cennetlik kimseye nasib ediyor. Veya evlenmişse, onu cennetine sokuyor. Her neyse... Duanın böylesi de var, öteki türüsü de var. Demek ki Rasûlüllah SAS Efendimiz ile, onun sülalesi ile böyle evlilik bakımından münasebet tesis etmişse bir insan, o zaman o inşaallah cennet ehlerinden olacak bu duanın bereketiyle.

g. Cebrâil'e Sorduğu Soru

Enes ibn-i Malik RA'dan rivâyet edilmiş ki Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:¹²

سَأَلْتُ جِبْرِيلَ هَلْ تَرَى رَبَّكَ قَالَ إِنَّ بَيْنِي وَبَيْنَهُ
سَبْعِينَ حِجَابًا مِنْ نُورٍ لَوْ رَأَيْتُ أَدْنَاهَا لَأَحْتَرَقْتُ

(طس. عن أنس)

RE. 294/3 (*Seeltü cibrîle: Hel terâ rabbeke? Kâle: İnne bey nî ve beynehû seb'îne hicâben min nûrin, lev raeytü ednâhâ le'hteraktü.*)

“Cebrâil AS'a sordum: ‘Sen Rabbini gördün mü?’”

Cebrâil AS melâike-i mukarrabînden. Yâni meleklerin en büyükleri dört tane: Cebrâil, Mikâil, İsrâfil, Azrâil. En büyükleri Cebrâil AS, vahiy getiren büyük bir melek. O meleğe Peygamber SAS Efendimiz:

¹² Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V I, s.278, no:6407; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.312, no:3411; Heysemi, *Mecmaü'z-Zevaid*, c.I, s.251, no:251; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XIV, s.448, no:39210; *Camîü'l-Ehadis*, c.XIII, s.215, no:12964.

“—Sen Rabbimizi gördün mü?” diye soruyor. (Kàle) Diyor ki:

(*Inne beynî ve beynehû seb'îne hicâben min nûrin, lev raeytü ednâhâ le'hteraktü*) “Onunla benim aramda nurdan yetmiş perde vardır. Eğer ben bir tanesini görsem o perdelerin, yanarım. O perdelerden bir tanesini bile görsem gene yanarım.” buyurmuş.

Mi'rac rivayetlerinde de geçer ki, Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar getirir Peygamber SAS Efendimiz'i; ondan sonrası için kendisine müsaade olmadığını, eğer bir adım daha atsa yanacağını söyler.

İşte o meleklerin giremediği o mıntıkadan öteye, artık Rasûlüllah SAS Efendimiz kendisi devam etmiş Mi'racına...

h. Akrabalarının Cennete Girmesi

Yine Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹³

سَأَلْتُ رَبِّي لِأَضْهَارِي الْجَنَّةَ فَأَعْطَانِيهَا أَلْبَتَّةَ

(أبو الخير الحاكمي القزويني عن ابن عباس)

RE. 294/4 (*Seeltü rabbî li-eshârî el-cennete, fea'tânîhâ el- bettete*) “Benim eshârıma —yâni sıhriyyet bağı olan kimselere— dua ettim, Allah onlar için cenneti versin diye, cennetlik o lsunlar onlar diye. Kat'î olarak onu bana ihsân eyledi.”

¹³ *Kenzü'l-Ummal*, c.XII, s.99, no:34175; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIII, s.219, no:12975.

Bu sıhriyyet demek, kadın tarafından olan akrabalar demek. Yâni meselâ insanın damadı sıhridir. Yâni, kızından dolayı kendisine bir yakınlık peydâ etmiş oluyor. Erkek tarafından olursa, karabet denir, kadın tarafından olursa sıhriyyet denilir. Damadın adı da sıhrdir. Sad-iki gözlü he-re ile. Meselâ Hazret-i Ali Efendimiz sıhrü'n-nebîdir, Peygamber Efendimiz'in damadıydı aynı zamanda.

Demek ki, öyle bir mübarek aile ki, nasıl nereden bir bağlantı tesis ederse insan, cennete götürüyor kendisine tutunanları, kendisine bağlananları.

i. Allah'tan Afiyet İsteyin!

Bu hadis-i şerîf de Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivâyet edilmiş:¹⁴

سَأَلَتَ اللّٰهَ الْبَلَاءَ فَسَلَهُ الْعَافِيَةَ

(ت.حسن عن معاذ، قال سمع النبي صلى الله عليه وسلم رجلا يقول: اللهم إني أسألك الصبر. قال فذكره.)

RE. 294/5 (*Seelte'llàhe'l-belâe feselhü'l-âfiyete, kàle semia'n- nebiyyü aleyhi's-selâm racülen, yekülü: Allâhümme innî es'elüke 's - sabra kàle fezekerehû.*)

Muaz ibn-i Cebel naklediyor:

Peygamber SAS Efendimiz duymuş ki bir kimse:

¹⁴ Tirmizi, *Sünen*, c.XI, s.434, no:3450; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.55, no:97; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XIII, s.213, no:12959.

“—Yâ Rabbi sen bana sabır ver, ben senden sabır istiyorum.” diye dua ediyormuş. “Yâ Rabbi sen bana sabır ver, beni sabırlı eyle!” diye sabır talep ediyormuş duasında.

Bunu duymuş Peygamber SAS Efendimiz. Onun için diyor ki: (*Seelte'llàhe'l-belâe*) “Sen Allah’tan belâ istiyorsun!”

Sabır istemek ne demek? Sabredilecek bir belâ gelecek başına, bu belâyaya sabır olacak. “Sen böyle demekle, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden belâ istemiş oluyorsun. Öyle yapma, (*feselhü'l-âfiyete*) Allah’tan afiyet iste!” buyurmuş.

Demek ki, bu duayı yapan şahsın derdi varmış. “Yâ Rabbi sen bana sabır ihsân et.” filan diye onun için istiyor. Sabredek bir durum var demek ki, Peygamber SAS Efendimiz: “Sabır isteme de, afiyet iste.” diyor. Yâni, o belânın senin üzerinden, o sıkıntının, o sabra sebep olacak şeyin gitmesini talep eyle demiş oluyor ki, hakikaten son derece doğru.

Şimdi bu istenen şeyler konusunda bir-iki hadis-i şerif var şerhte. Onları size okuyuvereyim.

Afiyet ne demek? Afiyet iste diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Afiyet ne demek? Afiyet, hoşlanılmayacak her şeyden uzak o lmak demek. Yâni bir insan neden hoşlanmaz? Meselâ, başına bir sıkıntı gelmesini istemez. Afiyet istedi mi o sıkıntıdan kurtulmayı istemiş oluyor. Meselâ, hastalık istemez. Afiyet istedi mi hastalıktan kurtulmayı istiyor. Her şeye şâmildir afiyet. Onun için dualarımızda da biz de unutmayalım, inşaallah afiyet isteyelim!

Peygamber Efendimiz'in afiyet hakkında öğrettiği dua şöyledir:¹⁵

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعُفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاتِ
الدَّائِمَةَ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(*Allàhümme innâ nes'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfâte'd- dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Cemî olarak söyledim ben, yâni: “Yâ Rabbi! Bize dinde, dünyada, ahirette afiyet ver ve dâimî bir esenlik ihsân eyle...”

Nitekim bu duaları tarif eden hadis-i şerîfleri de şimdi okuyacağım. (*Ve fî rivayetin*) Bir rivayette Peygamber Efendimiz, Tirmizî'nin naklettiğine göre demiş ki:¹⁶

سَلُّ رَبَّكَ الْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
فَإِذَا أُعْطِيتَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَأُعْطِيتَهَا فِي
الْآخِرَةِ فَقَدْ أَفْلَحْتَ

(ت. حسن عن أنس)

¹⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.738, no:5074; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1273, no:3871; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.25, no:4785; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.241, no:961; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.243, no:698; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.343, no:13296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.35, no:29278; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V I, s.145, no:10401; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.264, no:837; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

¹⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.418, no:3434; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.303, no:3838; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.127, no:12313; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.222, no:637; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.274, no:6249; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.76, no:3203; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.282, no:13117.

(*Sel rabbeke'l-âfiyete*) “Rabbinden afiyeti iste, afiyet tale b iste; (*ve'l-muâfâte*) böyle uzak olmayı, selâmette olmayı talep et, afiyette olmayı talep et, (*fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) dünyada ve ahirette bu selâmette olmayı iste.” diye buyurmuş. Demek ki afiyeti hem dünya için isteyeceğiz, hem ahiret için isteyeceğiz.

(*Feizâ ûtîte'l-âfiyete*) “Eğer sen istediğin zaman sana afiyet verilirse, (*fi'd-dünyâ ûtîtühâ fi'l-âhireh*) dünyada verilmişse, sonunda ahirette de verilmiş demek olur. Çünkü dünyada insan muâfâta mazhar oldu mu günah da işlemeyecek, günahattan da kurtulmuş olacak. Kötü şeyler de yapmayacak. (*Fekad eflehte*) “Ahirette o verildi mi, felah bulmuş olur.” Yâni afiyet sana nasib oldu mu, felâh u necat buldun, zaferyâb oldun, her türlü nimete nâil oldun.

İbn-i Ömer RA'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlüllah SAS buyurmuş ki:¹⁷

مَا سَأَلَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ

(ت. عن ابن عمر)

(*Mâsüila'llàhuşey'enehabbe ileyhi enyüs'ele'l-âfiyete*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne yapılan dualar içinde, istenen istekler içinde afiyetten daha sevimsisi yoktur. Allah, kendisinden afiyet istenmesinden memnunluk duyar.”

¹⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.552, no:3548; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1833; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.284, no:490; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.325, no:915; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.88, no:3130, 3153; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.100, no:23062.

Ebû Hüreyre RA'den böyle rivâyet edilmiş. Demek ki Allah-u Teâlâ Hazretleri kendisinden afiyetin istenmesinden memnun oluyor.

Bir zarif zât, arif kimse de demiş ki:

“—Her zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden istemeğe devam edin! Eğer mübtelâ da olsanız, gene devam edin! Çünkü kötünün de kötüsü vardır, belânın da daha şiddetlisi vardır.”

Meselâ, adamın birisinin elinde bir yarası varmış. Eli acıyormuş yarasından dolayı, gene Allah'a hamd ediyormuş. Demişler ki:

“—Niye böyle yapıyorsun?” Demiş ki:

“—Bu Allah'ın bir nimeti bana. Ya bu yara, ağrı gözümde olsaydı? Yâni beterin beteri var. Elim de kötü ama, ya gözümde olsaydı? Daha fena olurdu.”

Demek ki insan, daha kötüyü düşünüp kendi haline hamd etmeli. Nimete şükredilir, her hale hamd edilir. Bu aradaki inceliğe de dikkat etmeli.

Başka bir hadis-i şerîfte de şöyle geçmiş, Abdullah ibn-i Ca'fer'den nakledildiğine göre:¹⁸

سَلُّوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْيَقِينَ فِي الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةِ

(البزَّار عن أبي بكرٍ)

¹⁸Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.1, s.3, no:6; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.1, s.87, no:86; Bezzâr, *Müsned*: c.1, s.190, no: 34, Hz. Ebû Bekir RA'dan.

(*Selü'llàhe'l-afve ve'l-àfiyete*) “Allah’tan af ve afiyet isteyiniz, (*ve'l-yakîn*) ve yakîn isteyiniz. (*Fi'd-dünyâ ve'l-âhirete*) Dünya ve ahirette af ve afiyet talep ediniz.”

Bu son derece kısa fakat son derece faydalı bir duadır. Çünkü hiçbir şey bu duanın haricinde kalmıyor böyle bir dua ile insan dua ettiği zaman. Onun için: “Yâ Rabbi! Sen bize dünyada da ahirette de af ve afiyet ihsân eyle...” mânâsına dua etmeğe alıştıralım kendi dilimizi inşâallah!

j. Mûsâ AS'ın Soruları

Acaba zaman var mı, uzunca bir hadis-i şerif:¹⁹

سَأَلَ مُوسَى رَبَّهُ عَنْ سِتِّ خِصَالٍ كَانَ يَظُنُّ أَنَّهَا لَهُ
خَالِصَةٌ وَالسَّابِعَةُ لَمْ يَكُنْ مُوسَى يُحِبُّهَا قَالَ يَا
رَبِّ أَيُّ عِبَادِكَ أَتَقَى قَالَ الَّذِي يَذُكُرُ اللَّهَ وَلَا
يُنْسَى قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَهْدَى قَالَ الَّذِي يَتَّبِعُ
الْهُدَى قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَحْكَمُ قَالَ الَّذِي يَحْكُمُ
لِلنَّاسِ كَمَا يَحْكُمُ لِنَفْسِهِ قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَعْلَمُ
قَالَ عَالِمٌ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ يَجْمَعُ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى

¹⁹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV , S.100, no:6217; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.134; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.314, no:3419; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV , s.1352, no:43549; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIII, s.211, no:12956.

عَلِمِهِ قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَعَزُّ قَالَ الَّذِي إِذَا قَدَرَ عَفَا
 قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَغْنَى قَالَ الَّذِي يَرْضَى بِمَا أُوتِيَ
 قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَفْقَرُ قَالَ صَاحِبُ سَفَرٍ قَالَ رَسُولُ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَدِيثِ لَيْسَ الْغِنَى
 عَنْ ظَهْرِ الْمَالِ إِنَّمَا الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ وَإِذَا أَرَادَ
 اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا جَعَلَ غِنَاهُ فِي نَفْسِهِ وَتُقَاهُ فِي قَلْبِهِ
 وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا جَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

(الرؤياني، وأبو بكر بن المقرئ في فوائده، وابن لال، هب. كر، عن أبي هريرة)

RE. 294/6 (*Seele mûsâ rabbehû an sitteti hisâlin kâne yezunnü ennehâ lehû hàssaten ve's-sâbiatü lem yekün mûsâ yuhibbuhâ.*)

Mûsa AS Rabbinden altı husus istemiş, sormuş. Sanıyormuş ki bu altı şey kendisine mahsustur. Soru soruyor, yâ Rabbi şu nedir şu nedir diye; sanıyor ki, sadece kendisi o sorulan şeye sahip. Böyle sanıyormuş ve yedinci şeyi kendisi sevmiyormuş. Şimdi bunlar neymiş anlayacağız:

قَالَ يَا رَبِّ أَيُّ عِبَادِكَ أَتَقَى قَالَ الَّذِي يَذْكُرُ

اللَّهُ وَلَا يَنْسَى

(Kâle: Yâ rabbi, eyyü ibâdike etkâ) Sormuş Mûsâ AS: “Yâ Rabbi! Kullarının hangisi daha takvâ sahibidir, takvâ bakımından daha ileri derecededir, daha müttakî kuldür?”

Sanıyor ki, kendisi en müttakî kulu diye cevap verilecek. “Ey Mûsa! Sensin en müttaki kulum!” diye umuyor yâni, soru sorarken. Böyle düşünerek sormuş bu soruların hepsini.

Böyle sorunca, kendisine verilen cevap: (*Kàle*) Allah-u Teâlâ Hazretleri cevaplandırıyor Mûsâ AS’ın sorusunu: (*Ellezî yezküru’llàhe ve lâ yensâ*) “Allah’ın en müttakî kulu, Allah’ı anan ve hiç unutmayan kuldur.”

Bakın bu Allah’ı anmak, yâni Allah’ı zikretmek ve hiç unutmamak, pek çok ayet-i kerimeyle bize emredilmiştir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الأحزاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe’lllezîne âmenü’zürü’llàhe zikren kesîrâ*) “Ey iman edenler, Allah’ı çok zikrediniz!” (Ahzâb: 41)

وَإِذْ كُرِئَ اسْمُ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

(الإنسان: ٢٥)

(*Ve’zürî’sme rabbike bükraten ve esîlâ*) “Sabah akşam Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin adını anınız.” (İnsan: 25)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ

(الحشر: ١٩)

(*Ve lâ tekûnû ke’lllezîne nesu’llàhe*) “Sakın Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni unutan kimseler gibi olmayınız.” (Haşr: 19) diye ayet-i kerimelerde hep emrediliyor.

O halde, farzların başında gelen en mühim farz, Allah'ı unutmamak, Allah'ı zikretmek, Allah'ı yâd etmek, Allah'ı anmaktır. En mühim farz budur.

Allah'ı zikretmek farzdır ve kanunlarla da yasak değildir. Hani meselâ zikir deyince, tarikat mı var, tarikatın arkasında da galiba bir kanun var, 687 sayılı kanun mudur nedir işte tarikatlar, tekkeler kapatılmış, tarikatlar ilgâ edilmiş, şeyhlik müridlik yok deniliyor o kanunda. Demek ki bir kimse böyle yapsa, kanunen suç durumuna düşer. Ama Allah'ın zikri ibadet olduğu için, bu kanuna dahil değil. Yâni, öyle sanmağa lüzum yok.

Onun için, emekli hakimlerden birisi kalınca bir kitap yazmış, iki parmak kalınlığında, diyor ki: *Allah'ı Niçin Anıyoruz?* Kitabın başlığı bu... Hatta çok satılmış da, ikinci baskısı da yapılmış.

Abdullah Arığ isminde İzmirli bir muhterem hâkim efendi, "*Allah'ı Niçin Anıyoruz?*" diye yazmış, uzun delillerini getirmiş. Orada bir bölümde okudum ki, "Allah'ı zikretmek kanunlarla yasaklanmış değildir. Yâni, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarında, ceza kanunlarında bir suç olarak da gösterilmemiştir, böyle sanmak yanlıştır." diye izahat yapıyor.

Şimdi burada da, bu vesileyle söylemiş olduk. O halde Allah'ı zikredeceğiz. Allah'ı anacağız, her zaman anacağız. Ne zaman anacağız? Yolda anacağız, gündüz anacağız, gece anacağız, geceleyin uyandığımız zaman anacağız, namaz vesilesiyle anacağız, Kur'an okumak vesilesiyle anacağız... Her vesileyle Allah diyeceğiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri içimizden hiç çıkmayacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yâdı, zikri içimizden çıkmayacak. En mühim farz budur.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

(طه: ١٤)

(*Ekımi's-salâte li-zikrî*) “Namazı benim zikrim için kıl!” (Tâhâ: 14) diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri. Demek ki, namazdan maksat, Allah'ı anmak, günde beş vakit...

Hac serâpâ zikirlerle doludur. Yolculukta *Lebbeyk* dersin, oradaki ibadetler hep zikirdir. Ondan sonra Arafat'ta zikir vardır, Meş'ar-i Haram'da zikir vardır. Muhtelif yerlerde zikri ayet-i kerimeler emretmektedir.

Sözü tabii ne kadar uzatsak uzatırız, bu günlerce sürer. Ohalde, sizlere de Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni anmayı, zikretmeyi ve unutmamayı tavsiye etmiş oluyor Rasûlüllah Efendimiz. Hadisin bu tarafından çıkan ders budur.

“Takvâ ehli, en çok müttakî kul, en çok takvâ sahibi olan kul kimdir?” diye sorduğu zaman Mûsâ AS, ona “Allah'ı anan ve hiç unutmamandır.” diye cevap veriliyor. Müttakî kulların da... İnşâallah nasib olursa, bir kitap bile yazılır bu konuda... Nasib olursa yazmak da istiyorum.

Müttakîlik o kadar güzel bir sıfat ki, müttakî kul, takvâ sahibi olmak... Müttakî kulları Allah seviyor. Müttakî kullara Allah yardım ediyor.

Müttakî kullara Allah zafer vaad ediyor. Müttakî kullara Allah sıkıntılardan çıkış noktaları gösteriyor. Müttakî kullara Allah bilmediklerini ilham ediyor, öğretiyor, gözündeki perdeyi kaldırıyor; cennetine dâhil ediyor, cemâliyle müşerref ediyor... Hep müttakî kullara.

Onun için, “Allah’ın en sevdiği kul hangisidir?” diye sorulunca, verilen cevaba dikkat edelim de, Allah’ı çok zikredelim! (*Ellezî yezkürü’llâhe ve lâ yensâ*) “Allah’ın en müttakî kulu, Allah’ı anan ve unutmayan kuldur.”

“—Efendim sözle zikretmenin ne kıymeti var?”

Sözle zikretmekten başlar iş! Tasavvuf kitapları okunursa, orada görülür ki, önce lisânen zikredilir. Lisandan sonra, zikir kalbe yerleşir. Kalbe yerleştikten sonra, zikir insana hal olur. Zikir hal haline gelir.

Sen uyuduğun zaman kalbin duruyor mu? Durmuyor, çalışıyor, küt küt atıyor. Kalbi öyle zikreder. Uyuduğu zaman da zikreder insan, o hale gelir. Ona *zikr-i müdâm* denir.

Ondan sonra, zikir de bir perde olur. Zikredilene kavuşursa insan, zikredilenin ma’rifetine, muhabbetine vasıl olursa insan, o zaman zikri de bırakır. Çünkü onunla beraberlik oldu, o lezzetin içine girdi. Çünkü lâ teşbih ve lâ temsil, zikredilen şahısla buluştuktan sonra adını söylemeğe ne lüzum var; çünkü kendisi var. Tasavvuf kitapları bunu da yazar.

Onun için, takvânın yolu işte Allah’ı zikretmektir. Zikir insanı korur, kurtarır. Buna çok dikkat edelim!

Sonra, Mûsâ AS ikinci soruyu soruyor:

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَهْدَى قَالَ الَّذِي يَتَّبِعُ الْهُدَى

(Kâle: Feeyyü ibâdüke ehdâ) “Hangi kulun en çok hidayet üzeredir? Hidayet yolunda, en doğru yolda giden kulun hangisidir? “

İstiyor ki, sanıyor ki, “Sensin yâ Mûsâ!” denilecek. Kendisi ulü’l-azm peygamberlerden, hidayet üzere olduğu muhakkak da, soru sorarken gönlündeki niyete bak!

“Yâ Mûsâ, sensin!” deyiversin diye umuyor.

Cevap: (Ellezî yettebiu’l-hüdâ) “Hidayet yoluna tâbî olandır. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin şeriatine tâbî olandır; emirlerini tutan, yasaklarından kaçandır. Sırat-ı müstakîmde dosdoğru yürüyendir.” diye cevap alıyor.

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَحْكُمُ قَالَ الَّذِي يَحْكُمُ لِلنَّاسِ

كَمَا يَحْكُمُ لِنَفْسِهِ

(Kâle: Feeyyü ibâdike ahkem) “Pekiye yâ Rabbi, en iyi hükmeden kulun hangisidir? En adaletli hükmeden, hükmü en isabetli olan kulun hangisidir?” diye soruyor. “Sensin yâ Mûsâ!” deyiversin diye umuyor.

(Kâle’llezî yahkümü li’n-nâsi, kemâ yahkümü li-nefsihî) “Buyurdu ki: Hükmünde en isabetli olan, en adil olan kul şu kimsedir ki, halk için hükmederken, kendi nefesine hükmettiği gibi hükmeder. Yâni, başkalarına hükmederken, kendisini onların yerine koyup da, o tarzda hükmeden kimsedir.”

Bu da adaletin en önemli şartlarından biridir. Bir kimse hakkında hükmediyorsun, ceza veriyorsun veyahut bir şey söylüyorsun, onun durumunu bir hükme bağıyorsun; kendin olsaydın kendine nasıl hükmederdin; ona da öyle hükmet!

Bu adaletin en büyük ölçüsüdür. Çünkü insan kendisine haksızlık yapamaz, kendisine cevr ü cefâ edemez. Ama başkasına edebilir. Kızıverir, hemen bastırır cezanın en ağırını... Onun yerine koy bakalım kendini mübarek! Sen olsaydın razı olur muydun? O zaman iş düzeler.

İşte en adaletli insan budur. İnsanlar için hükmederken, kendisine hükmettiği gibi, kendisi için düşündüğü gibi hükmedecek. Allah bize bu adalet duygusunu da ihsan eylesin...

Adaleti öyle emrediyor ki Allah-u Teâlâ Hazretleri bize:

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ

(النساء: ١٣٥)

(*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) “Kendi aleyhinize de olsa, ana babanızın da aleyhine olsa, yakınlarınızın da aleyhine olsa, adaletten ayrılmayın!” (Nisâ, 4/135) buyuruyor.

Müslümanların adaleti böyledir. Eğer suç işlemişse, müslüman babasını mahkûm eder, evlâdını mahkûm eder. Hazret-i Ömer, oğluna deynek vurdurdu, meydan sopası çektirdi; kendi ciğerpâresi oğluna...

Kànûnî Sultan Süleyman oğlunu idam ettirdi. Şehzâdebaşı'ndaki türbelerin birinde oğlu Şehzâde Mustafa yatar.

“—Niçin öldürdü. Vay zâlim vay!” deme! Devlete isyan ettide, yüreği parçalana parçalana, ağlaya ağlaya oğlunu idam ettirdi.

Devlete isyan etti, ne yapsın?

Kur'an-ı Kerim'de ne diyor? (*Ve lev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) “Yakınlarınızın aleyhine de olsa adaletten ayrılmayın!” buyruluyor. Ne yapsın!

Onun için, en iyi hâkimlik, başkalarına hükmederken, kendisini onların yerine koyarak hükmetmektir.

Adalet de egemenliğin, hâkimiyetin temelidir. Bir beldede adalet varsa, o belde ileriye gider. Bir beldede adalet yoksa, o belde baş aşağıya gider. Çünkü haksızlar, madrabazlar, oyuncular, sahtekârlar başa geçer; normal kimseler, dürüst kimseler kıyıda köşede kalır.

Onun için bir millet, bir memleket adaletle ayakta durur.

الْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكِ

(*El-adlü esâsü'l-mülk*) “Adalet mülkün temelidir.” diye söylenmiştir. Bir memleket adaletsizlikten yıkılır.

Osmanlının idaresini Balkanlar'daki, Bizans'taki ahali istediler. Neden istediler? Adil diye... Hiç zulmetmemişler, adaletle hükmetmişler diye.

Eskiden sahabe zamanında, Humus veya Hama şehrini alıyor müslümanlar. Müslüman olmayan ahaliden, zımmîlerden vergilerini alıyorlar. Onlar da veriyor tabii. Asker gelmiş, bir şehri zapt etmiş; veriyorlar.

Bir zaman sonra, Bizans ordusunun geleceği haber alınıyor.

“—Biz bu şehirde kalırsak, Bizans ordusuyla rahat çarpışamayız. Şehirden çikalım, öyle mücadele edelim!” diyorlar.

Askerî bir fikirle şehri terk etmeleri gerekiyor. Şehri terk ederken, ahaliden aldıkları vergileri iade ediyorlar. Diyorlar ki:

“—Topladınız, kalsaydı!”

“—Yok! Biz bu paraları sizden aldık; ama sizin canınızı, malınızı korumak artık bizim boynumuza borç oldu. Biz o parayı alınca siz bizim himayemize girdiniz; bizim himayemizde sizin kılınıza kimse dokunamazdı, dokunmaması gerekirdi, biz o vazifenin altına girmiştik. Şimdi size bakamıyoruz, sizi koruyamıyoruz, kollayamıyoruz; alın paralarınızı geri!” diye vermişler. Adalete bak...

Eski hükümdarlardan birisi, galiba Harun Reşid, bir yahudiyle ile davalı olmuşlar, mahkemeye gelmişler. Hâkim de meşhur bir kimse ama şu anda ismi hatırımda değil. Kapıdan birisi böyle müslüman, birisi yahudi; iki kişi girince -tabii dava olacak, besbelli- istemiş ki:

“—İnşâallah müslüman haklı olur!”

Kendisi de müslüman, müslümanın haklı olmasını temennî etmiş. İki tarafı da dinlemiş, bakmış yahudi haklı, ötekisi haksız.

Yahudiye demiş ki:

“—Sen haklısın, bu haksız.”

Mahkûm etmiş ötekisini, yahudiyi haklı çıkarmış, hakkını almış ondan, hüküm ötekisinin aleyhine tecelli etmiş; artık para mıydı, arazi miydi, ne idiye ihtilaf... Ondan sonra gitmiş ama o kadı ömrünün sonuna kadar hep istiğfar edermiş Allah’a. Dermiş ki:

“—Yâ Rabbi, ben nasıl kadıyım, nasıl hâkimim ki, kapıdan girerken gönlüm bir tanesine meyletti. Niye gönlüm meyletmeden; adaletli, mütesâvî olarak bakmadım, niye bir tanesine gönlüm aktı...” diye istiğfar edermiş ömrünün sonuna kadar.

İşte böyle adaletle hükmetmiş büyüklerimiz. Demek ki bu sorunu da cevabı böyle verilmiş. Öteki sorulara devam edelim:

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَعْلَمُ قَالَ قَالَ عَالِمٌ لَا يَشْبَعُ مِنْ

الْعِلْمِ يَجْمَعُ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ

(Kâle: Feeyyü ibâdike a’lemü) “Hangi kulun en bilgilidir?” diye sormuş Mûsâ AS. İstiyor ki, “Sensin yâ Mûsâ!” denilsin; ama cevap öyle çıkmıyor.

(Kâle: Âlimün lâ yeşbeu mine’l-ilmî yecmeu ilme’n-nâse ilâ ilmihî)

“Şu âlim en bilgilidir ki, ilme doymuyor, insanların ilmini toplayıp kendi ilmine katıştırıyor ve büyütüyor ilmini.”

Âlim ilme doymaz. İlmin tadını aldı mı, evine seksen tane kitap alsın, sekten tane daha gelse, bir o kadar daha gelse bo yuna kitap almak ister, boyuna okumak ister, boyuna ilmini arttırmak ister. İşte böyle halkın ilmini, bilgisini kendi ilmine katarak ilmini çoğaltmaya çalışan, ilme bir türlü doymayan kimsedir en bilgini diye, böyle tarif etmiş cevapta Allah-u Teâlâ Hazretleri, Mûsâ AS'a cevap verirken.

Diğer soru:

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَعَزُّ قَالَ الَّذِي إِذَا قَدَرَ عَفَا

(Kâle: Feeyyu ibâdeke eazzü.) “Hangi kulun daha azizdir, daha sevgilidir, daha değerlidir, daha kıymetlidir yâ Rabbi?” diye bu sefer izzetli kulu sormuş Mûsâ AS. İstiyor ki, “Sensin!” denilsin; ama cevap gene öyle çıkmıyor. (Ellezî izâ kadere afâ.) Demiş ki Allah-u Teâlâ Hazretleri: “Gücü, kudreti yettiğince insanları affedendir en azîz olan.” Çünkü affetmek izzettir. Büyükler affeder, affetmek büyüklüktür; bir insan affetti mi, şânı yücelir, azîz olur. İşte “En aziz kul hangisidir?” deyince “Gücü yettiğince affedendir!” diye cevap verilmiş kendisine.

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَغْنَى قَالَ الَّذِي يَرْضَى بِمَا أُوتِيَ

(Kâle: Feeyyu ibâdike a'bedü?) “Yâ Rabbi, pekiyi en ibadetkâr, en çok ibadet edici kulun, en abîd kulun hangisi?” istiyor ki “Sensin yâ Mûsâ!” denilsin, yine öyle değil cevap: (Kale'llezî yerdâ bimâ ûtiye) “Kendisine bahşedilmiş olana razı olan kulumdur en abid kulum.” Yâni çok namaz

kılan, çok tesbih çekenden ziyâde, tarif başka türlü geldi. En abid kul hangisi, en ibadetskâr kul hangisi? Kendisine verilene razı olan, gönlü Mevlâsı'nın takdirine munkâd.

“—Madem Mevlâm böyle takdir eylemiş, neylerse güzel eyler!”

Hoştur bana senden gelen

Ya gonca gül yahut diken

dediği gibi...

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler...

dediği gibi; Mevlâsı'nın takdirine razı olup verdiği kanaat getiren.

قَالَ فَأَيُّ عِبَادِكَ أَفْقَرُ قَالَ صَاحِبُ سَفَرٍ

(*Ve kâle: Fe eyyu ibâdike efkaru*) “Peki, en fakir kulun hangisidir?” diye sormuş, bu yedinci soru. Bunu istemiyor, “Sensin!” denmesini istemiyor. İstemediği buymuş...

Fakirliği tabii kimse istemez; çünkü fakirlik, ihtiyaç demektir. İhtiyaç da iki cihanda yüz karasıdır. İnsan muhtaç olup da birisine boyun eğdi mi, el uzattı mı; kolay olmaz yâni.. Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanın fakrından, ihtiyâcından bizi lutf u keremiyle müstağnî eylesin! Kula kul etmesin, el açtırmasın; kendisi lutf u keremiyle bizi müstağnî eylesin başkalarından...

Cevap: (*Kâle: Sâhibün sefer*) “Yolcu, sefer sahibi, yola çıkmış kimse en fakirdir.” buyurmuş.

“—E canım, parası var, zengin...”

Parası da olsa bir kere diyâr-ı gurbettedir. Tanındıkları, eşi- dostu yoktur; hele eski devri düşünelim, kervanla çıkmıştır; bulunduğu şehirde tanıyanlar belki izzet-i ikrâm ederdi, hürmet ederdi “Filanca zât-ı muhterem!” filan diye ama yolda kim bilecek, garip...

Ondan sonra zengin de olsa istediği şeyi bulamaz, istediğini yiyemez, istediğini içemez, istediği şekilde hareket edemez. İşte en fakir kul da yolcudur diye cevap vermiş.

Sualler bitti ama hadis-i şerif burada bitmiyor:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَدِيثِ
لَيْسَ الْغِنَى عَنْ ظَهْرِ الْمَالِ إِنَّمَا الْغِنَى غِنَى
النَّفْسِ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا جَعَلَ غِنَاهُ فِي
نَفْسِهِ وَتَقَاهُ فِي قَلْبِهِ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا

جَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

(الرؤياني، وأبو بكر بن المقرئ في فوائده، وابن لال، هب. كر، عن أبي هريرة)

(Kâle rasûlü'llâh sallallâhu aleyhi ve selem fi'l-hadîs) Peygamber Efendimiz hadisin devamında buyurmuş ki... Bu hadisi Rasûlüllah anlatıyor ya Mûsâ AS'dan naklen, hadisi devam ettirmiş Peygamber Efendimiz ve buyurmuş ki:

(Leyse'l-gınâ an zahr-i mâlin) “Zenginlik, malın desteğiyle olan zenginlik değildir, mala dayanan zenginlik değildir; (inneme'l-gınâ gıne'n-nefsi) zenginlik, gönül zenginliğidir.”

İnsanın gönlü zengin oldu mu, zengindir. Gözü aç oldu mu, gönlü aç oldu mu, istediği kadar malı olsun; fakirdir...

غَنِيٌّ كُلُّ مَنْ يَقْنَعُ فَقِيرٌ كُلُّ ذِي حِرْصٍ

(*Ganiyyün kullü men yakna'*, *fakîrun küllü zî hırsin*) “Her kanaat sahibi zengindir. Her hırs sahibi fakirdir.”

Kemdürur yoksulluktan nicelerin varlığı, Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı!

Yunus Emre böyle diyor; bunca varlık vardır, gönlünün darlığı gitmez.

“—Yahu mübarek, ver de sevab kazan!”

Vermez, sımsıkı tutar. Şişenin içine koyup da dışarıdan yaladığı gibi pinti insanların şeyi... Hâlbuki kazan, kendin de istifade et, başkalarına da istifa ettir. Rızık neymiş? Rızık insanın boğazından geçenmiş. Sen cimrilik ediyorsan, paran var, yemiyorsun, içmiyorsun; senin rızkın boğazından geçmedikçe o para istediğin kadar milyon olsun, milyar olsun; ne kıymeti var? Yediğin, istifade ettiğin senin için geçerli.

Zenginliği böyle tarif etmiş Peygamber Efendimiz, sonra buyurmuş ki:

(*Feizâ erâda'llâhi bi-abdin hayran*) “Allah-u Teâlâ bir kulun hayrını murad etti mi, istedi mi; (*ceale gınâhu fî nefsihî*) içini zengin eder, gönlünde bir zenginlik ihsan eder ona, gölünü zengin eder. (*Ve tukâhu fî kalbihî*) Kalbini müttakî yapar; sakınan, çekinen, takva ehli bir kimse olma özelliği kalbine yerleşir; dilinde olmaz, içine, özüne intikal eder.

(*Ve izâ erâda'llâhu bi-abdin şerren*) Allah-u Teâlâ bir kulunda şerrini murâd etti mi, (*ceale fakrahû beyne ayneyhi*) fakirliğini gözünün önüne serer, gözünün önünden gitmez fakirlik.”

“—Aman aç kalacağım, aman yiyeceksiz kalacağım!”

vBu hadis-i şerif, uzunca bir hadis-i şerifti; fakat çok faydalı bilgileri de ihtivâ ediyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri öğrendiklerimizi hatırımızda tutmak, hayatımızda tatbîk etmek, Rasûlüllah'ın sünnet-i seniyyesine sımsıkı temessük eden bahtiyarların arasına dâhil olmak; böylece de yüz şehid sevabını almak nasib eylesin! Peygamber Efendimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Mahmud Es'ad COŞAN

26. 04. 2981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

